

Evaluatie Bslim

Rapport in opdracht van de gemeente Groningen



CAB fundeert beleid



Evaluatie Bslim

Evaluatie Bslim

Rapport in opdracht van de gemeente Groningen

3 december 2009

Marije Nanninga MSc

Drs. Ismay Wolff

CAB

Martinikerkhof 30

9712 JH Groningen

050-3115113

cab@cabgroningen.nl

Inhoud

Evaluatie Bslim	2
Inhoud	3
Inleiding	4
Hoofdstuk 1	5
Onderzoeksvraag en werkwijze	5
1.1 Vraagstelling	5
1.2 Werkwijze	6
Hoofdstuk 2	8
Conclusie en aanbevelingen	8
2.1 Conclusies per doelstelling	8
2.2 Algemene conclusie	11
2.3 Aanbevelingen	12
Hoofdstuk 3	13
Het project Bslim	13
3.1 Het project	13
3.2 Organisatie	14
3.3 Doelgroep	15
3.4 Activiteiten Bslim	15
3.5 Conclusie	18
Hoofdstuk 4	20
Effecten Bslim	20
4.1 Impressie bezochte activiteiten	20
4.2 Zorgaanbod	21
4.3 Doelgroep 0-4 jaar	22
4.4 Doelgroep 4-12 jaar	24
4.5 Doelgroep 12-20 jaar	28
4.6 Randvoorwaarden volgens Bslimteams	32
Bijlage 1	34
Interviews doelgroep	34
Bijlage 2	36
Beschrijving van de wijken	36

Inleiding

Het project Bslim (Buurtgerichte Sportieve Leefstijl Interventie Methode) is de Groningse uitwerking van de BOS-impuls. De BOS-impuls is een tijdelijke stimuleringsregeling van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om achterstanden van jongeren in de leeftijd van 4 tot 19 jaar aan te pakken. Buurt, onderwijs en sportorganisaties werken hierbij samen onder regie van de gemeente om een BOS-initiatief op wijkniveau te realiseren. Bslim is volgens haar projectplan een oproep tot een sportieve leefstijl en richt zich op activiteiten rondom bewegen, sport, gezondheid en fair play. Tot de doelgroep van Bslim behoren jongeren in de leeftijd van 0 tot 20 jaar en hun ouders. Bslim vindt plaats in negen wijken van Groningen. In 2006 is men gestart in de wijken Indische Buurt/De Hoogte, Oosterparkwijk, Lewenborg en Beijum. Eind 2009 loopt het project in deze wijken af.

De gemeente stelt zichzelf de vraag wat zij in de toekomst met Bslim wil. De kwantitatieve monitoring van het project wordt verricht door de gemeente zelf. Het volgende rapport geeft een weergave van de kwalitatieve evaluatie van het project, uitgevoerd door het CAB. Hierbij wordt ingegaan op de effecten van het project in de vier Bslim-wijken van Groningen waar het project eind 2009 ten einde loopt. De evaluatie beschrijft de ontwikkeling van de start van het project (2005/2006) tot de zomer van 2009.

Hoofdstuk 1

Onderzoeksvraag en werkwijze

1.1 Vraagstelling

De volgende vraagstelling, gebaseerd op de resultaatgebieden en doelstellingen van het project, staat centraal in de kwalitatieve evaluatie van Bslim:

In hoeverre en op welke manier is het project Bslim van invloed op gedragsverandering en/of attitudeverandering bij jongeren van 0-20 jaar en hun ouders op het gebied van sport, bewegen, gezondheid en fair play? Onder welke omstandigheden en voor welke doelgroepen zijn positieve effecten voornamelijk waarneembaar?

Bij de beantwoording van de vraagstelling wordt uitgegaan van de resultaatgebieden en doelstellingen zoals beschreven in het projectplan van Bslim.

Het project Bslim kent vier resultaatgebieden. Aan de hand van deze resultaatgebieden wordt de output van Bslim gemeten. Bslimteams moeten jaarlijks aangeven hoeveel en welke activiteiten ze per resultaatgebied georganiseerd hebben. Het gaat om de volgende resultaatgebieden:

- Sport en bewegen
- Voeding
- Fair play
- Professionalisering

Het laatste resultaatgebied, professionalisering, valt buiten de kwalitatieve effectmeting van Bslim. Bij professionalisering gaat het vooral om samenwerking tussen partijen in de wijk en om professionaliteit bij de leiding van activiteiten. In deze kwalitatieve effectmeting gaat het vooral om de effecten op de doelgroep.

De volgende doelstellingen probeert men met Bslim te realiseren:

1. *Ouders*
Een toename van het aantal ouders dat zich bewust is van het belang van een sportieve leefstijl voor de opvoeding en hun kinderen stimuleert zich een sportieve leefstijl aan te meten;
2. *Bewegen*
Een toename van het aantal kinderen en jongeren (met name VMBO-jongeren) dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen (NNGB);
3. *Sportvereniging*
Een toename van het sportverenigingslidmaatschap onder kinderen en jongeren;
4. *Gezonde voeding*
Een toename van het aantal kinderen en jongeren (met name VMBO-jongeren) dat gezond eet;
5. *Fair play*
Een toename van het aantal kinderen en jongeren dat bekend is met het begrip fair play en dit in de omgang met anderen toepast;

6. *Aandacht voor sportieve leefstijl*

Toegenomen aandacht voor het thema sportieve leefstijl bij de instellingen van de betrokken vensterscholen en bij de scholen voor voortgezet onderwijs (met name VMBO);

7. *Betrokkenheid jongeren*

Meer betrokkenheid van jongeren bij sportieve leefstijlactiviteiten in de wijken en meer kansen voor jongeren om zelf activiteiten te organiseren.

Naast de resultaatgebieden en doelstellingen kent het project Bslim de volgende maatschappelijke effecten.

1. Afname van het aantal overlastmeldingen;
2. Afname van het aantal jongeren met overgewicht;
3. Toename van het gevoel van sociale veiligheid.

Deze effecten zijn moeilijk te meten, zeker zo kort na de start van het project. Om de effecten te bereiken is een langere periode nodig, vandaar dat ze in het huidige onderzoek buiten beschouwing zijn gelaten.

1.2 Werkwijze

Om de vraagstelling van het onderzoek te beantwoorden hebben we een aantal activiteiten ondernomen. In de eerste plaats hebben we een documentstudie uitgevoerd. Deze diende vooral als input voor de interviews en om een goed beeld te krijgen van het project in de verschillende wijken. Vervolgens hebben we interviews gehouden met de volgende personen:

- o Jelle Zwart van het Programma Sport, Bewegen en Leisure van de dienst Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn van de gemeente Groningen
- o Regiegroep Bslim
- o Bslimteams van de vier wijken, te weten Beijum, Indische Buurt/De Hoogte, Lewenborg en de Oosterparkwijk
- o Aanvullende telefonische interviews met leden van de Bslimteams en de regiegroep die niet bij het interview aanwezig konden zijn

Per wijk zijn interviews gehouden met de doelgroep van Bslim. Hierbij hebben we een opsplitsing gemaakt naar de volgende groepen:

- o Ouders van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar;
- o Kinderen van 4-12 jaar en ouders van kinderen in deze leeftijdscategorie;
- o Jongeren van 12-20 jaar;
- o Kinderen die deelnemen aan activiteiten in het kader van het zorgaanbod en hun ouders.

Waar mogelijk zijn ook de begeleiders van de activiteiten ondervraagd. De activiteiten zijn gekozen in overleg met de Bslimteams. In de meeste gevallen hebben we gekozen voor activiteiten waarbij de verwachting was dat er veel kinderen zouden deelnemen. Daarnaast hebben we geprobeerd enige variatie in activiteiten aan te brengen.

Op 22 momenten zijn interviews gehouden met in totaal 211 personen. Van deze interviews hebben er 14 voor de zomervakantie plaatsgevonden, drie tijdens de zomervakantie en vijf na de vakantie. De vroege zomer is een minder representatieve periode voor het project, omdat de opkomst bij activiteiten vlak voor de zomervakantie over het algemeen lager is. In bijlage 1

zijn tabellen opgenomen waarin per wijk staat weergegeven hoeveel personen we van elke doelgroep bij de activiteiten hebben gesproken.

We hebben gekozen voor interviews, en niet voor schriftelijke vragenlijsten, omdat het volgens ons belangrijk is door te kunnen vragen en vragen nader toe te kunnen lichten. Dit is van belang om te achterhalen wat de achterliggende oorzaken zijn van bepaalde effecten. Consequentie van deze methode is dat het aantal respondenten relatief laag is. Groot voordeel is dat we veel kwalitatieve informatie hebben verzameld.

Het onderzoek naar Bslim beschrijft de effecten van het project op stadsniveau. Waar grote verschillen tussen wijken zijn gevonden, worden wijken apart benoemd. Het verschil tussen wijken is belangrijk om te kunnen beoordelen welke aspecten van het project succesvol, of juist minder succesvol zijn, wat de achterliggende redenen daarvan zijn en om zo op stadsniveau tot een verbeterde aanpak te komen. De bedoeling van het rapport is echter niet om een evaluatie per wijk te geven. Bijlage 2 geeft een beschrijving van de vier wijken waar het project plaatsvindt.

Hoofdstuk 2

Conclusie en aanbevelingen

Hieronder staan de conclusies van het onderzoek per doelstelling van Bslim weergegeven. Daarna volgt een algemene conclusie van het onderzoek. Het hoofdstuk sluit af met een aantal aanbevelingen.

2.1 Conclusies per doelstelling

1. Ouders

Een toename van het aantal ouders dat zich bewust is van het belang van een sportieve leefstijl voor de opvoeding en hun kinderen stimuleert zich een sportieve leefstijl aan te meten.

Ruim de helft van de ouders van kinderen van 4-12 jaar kent Bslim. Ouders van kinderen van 0-4 jaar kennen het project minder goed.

Het is voor ouders lang niet altijd duidelijk dat Bslim staat voor beweging en gezonde voeding. Het contact tussen medewerkers van Bslim en ouders is dan ook niet zozeer in de sfeer van voorlichting. Er is bovendien voornamelijk contact met de kinderen. Voorlichting aan ouders vindt wel plaats onder specifieke activiteiten als de gezondheidsweek. Ouders zijn zich vaak wel bewust van het belang van beweging en gezonde voeding, maar dit leidt (nog) niet tot gedragsverandering. Om dit te bewerkstelligen is meer tijd nodig.

Het project Bslimkids is een project dat zich richt op kinderen en hun ouders. Veel ouders wilden hier niet aan meewerken of haakten gedurende het traject af. Dit komt omdat Bslimkids ingrijpt in de privésituatie van gezinnen, veel verantwoordelijkheid legt bij ouders en ouders daadwerkelijk hun gedrag moeten gaan veranderen. Dit blijkt men niet te willen. Het project is succesvol wanneer de benadering persoonlijk is en ouders en kinderen gemotiveerd zijn. Er is dus sprake van een soort voorselectie. Ouders die er voor openstaan en echt willen, nemen deel aan Bslimkids en voor hen leidt het project dan ook tot een positief resultaat.

2. Bewegen

Een toename van het aantal kinderen en jongeren (met name VMBO-jongeren) dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen (NNGB).

De beantwoording van deze vraag valt buiten de kwalitatieve effectmeting. Wel hebben we gekeken of kinderen en jongeren meer zijn gaan sporten en bewegen door Bslim. Om dit te beoordelen, hebben we eerst gekeken naar het bereik onder de verschillende doelgroepen.

Wat betreft het zorgaanbod, is het bereik in de wijken klein. Voor MRT en ClubExtra is het een bewuste keuze om de groepen klein te houden. Op deze manier kunnen kinderen intensief begeleid worden. Bslimkids komt in geen van de wijken goed van de grond. Voor het groepje kinderen dat deelneemt aan activiteiten in het kader van het zorgaanbod, blijkt het project een positief effect te hebben en tot een toename van het beweeggedrag te leiden.

Het bereik van kinderen in de jongste leeftijdsgroep (0-4 jaar) is laag. Ouders kennen Bslim vaak niet en er hebben nog weinig activiteiten voor deze doelgroep plaatsgevonden.

De bekendheid van Bslim onder de groep 4-12 jarigen is over het algemeen goed. Op één van de basisscholen in Beijum is het project minder bekend, zowel onder leerlingen als onder docenten. Het is onduidelijk of dit veroorzaakt wordt door de grootte van de wijk of simpelweg omdat kinderen in andere wijken ondervraagd zijn tijdens specifieke Bslimactiviteiten, en de kans dus groter is dat ze het project kennen. In de drie andere wijken associëren kinderen Bslim vooral met sporten en bewegen, minder met gezonde voeding en fair play.

De opkomst bij de activiteiten blijkt redelijk goed te zijn, maar er is geen sprake van een vaste groep die altijd komt. De kinderen die naar de activiteiten van Bslim komen, zijn enerzijds kinderen die al veel sporten, maar aan de andere kant ook kinderen met sociale achterstanden die normaal gesproken minder sporten. Deze kinderen zijn minder trouw in het bezoeken van activiteiten.

Het bereik in de grote wijken, en dan vooral in Beijum, is relatief gezien kleiner dan in de kleinere wijken. De grote wijken moeten met dezelfde middelen en professionals een grotere doelgroep bereiken. In Beijum geeft de brede vakdocent zelf geen les op de scholen. Hij kent de kinderen dus minder goed en moet het wat betreft het promoten van Bslim en het stimuleren van kinderen om mee te doen aan activiteiten hebben van anderen.

Ook onder de groep 12-20 jarigen is de naamsbekendheid van Bslim goed en associeert men het project vooral met sport en bewegen. Wat betreft deze doelgroep bereikt Bslim een selecte groep, die trouw is in het bezoeken van activiteiten. Het gaat hier vooral om jongeren die een groot gedeelte van hun vrije tijd op straat doorbrengen. Deze jongeren worden door de buurtsportwerkers actief benaderd om deel te nemen aan activiteiten. Jongeren die veel thuis zitten te computeren of een echt schrijnende thuissituatie hebben, worden niet bereikt. In Beijum worden via de schatkamer wel jongeren bereikt uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status.

Bslim maakt het voor kinderen gemakkelijk om goedkoop te sporten. Bovendien is het laagdrempelig en minder verplichtend dan het sporten bij een sportvereniging. Vooral in wijken waar weinig voorzieningen zijn, lijkt Bslim een gat op te vullen en te voorzien in een behoefte. In die zin heeft Bslim geleid tot een toename van sport en bewegen in de wijken.

3. Sportvereniging

Een toename van het sportverenigingslidmaatschap onder kinderen en jongeren.

In elke wijk wordt samengewerkt met sportverenigingen, maar de indruk is dat deze samenwerking niet heel intensief is. Deels wordt dit veroorzaakt door een beperkt verenigingsaanbod in de kleine wijken en een gebrek aan mankracht bij verenigingen. In de Oosterparkwijk stimuleert men voetbalvereniging Oosterparkers om activiteiten op de Cruyff Court te organiseren. In de Indische Buurt/De Hoogte is sinds kort een combinatiefunctionaris actief die de link legt met sportverenigingen.

Bslim lijkt in de Oosterparkwijk en Indische Buurt/De Hoogte meer een gat op te vullen dan te voorzien in een doorstroom naar verenigingen. Bslim is laagdrempelig, vrijblijvend en goedkoop. In die zin is het voor sommige kinderen wellicht geschikter dan een sportvereniging. Bslim lijkt dus vooral een aanvulling te zijn op het verenigingsaanbod voor kinderen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status en wijken met weinig voorzieningen. Deelname aan Club Extra leidt overigens wel tot een toename van verenigingslidmaatschap.

Ouders van jonge kinderen geven aan dat er door Bslim de mogelijkheid is ontstaan om allerlei sporten uit te proberen. Er blijkt veel vraag naar dit soort 'probeerddagen' te zijn.

4. Gezonde voeding

Een toename van het aantal kinderen en jongeren (met name VMBO-jongeren) dat gezond eet.

Activiteiten gericht op gezonde voeding vinden vooral op de scholen plaats. Daarnaast zijn er naschoolse activiteiten als de kookclub en smoothies maken tijdens een inlooppuur. Of deze activiteiten effect hebben is moeilijk te zeggen. Kinderen geven aan gezond te eten en weten na doorvragen ook te benoemen wat gezond eten is. Bewustzijn is er dus wel. Het verplicht fruit meenemen naar school of de peuterspeelzaal leidt uiteraard tot meer fruit eten. Ook blijken kinderen er door te proeven achter te komen dat ze fruit best lekker vinden. Een aantal respondenten geeft dan ook aan dat de voorlichting over gezonde voeding effect heeft.

Voor de oudste doelgroep zijn er weinig activiteiten gericht op gezonde voeding en deze groep associeert Bslim minder met dit onderwerp. Bslim lijkt voor deze groep dan ook geen effect te hebben op het eetgedrag.

5. Fair play

Een toename van het aantal kinderen en jongeren dat bekend is met het begrip fair play en dit in de omgang met anderen toepast.

Zowel kinderen als jongeren in de wijk zijn niet goed bekend met de term fair play, vaak zegt 'eerlijk spelen' ze meer. Jongeren associëren Bslim vooral met sporten, in mindere mate met gezonde voeding, en helemaal niet met fair play. Hier lijkt bij de activiteiten dan ook geen expliciete aandacht aan te worden besteed. Wel worden er duidelijke regels gesteld en de leiding is over het algemeen streng in de naleving hiervan.

6. Aandacht voor sportieve leefstijl

Toegenomen aandacht voor het thema sportieve leefstijl bij de instellingen van de betrokken vensterscholen en bij de scholen voor voortgezet onderwijs (met name VMBO).

Op de basisscholen vinden vooral activiteiten gericht op gezonde voeding plaats, zoals de gezondheidsweek, gruiten en verplicht fruit meenemen. Deze activiteiten lijken door kinderen en ouders niet geassocieerd te worden met Bslim. De indruk is dat de betrokkenheid van scholen beter zou kunnen. Vooral in het promoten van het project en het stimuleren van kinderen om deel te nemen aan activiteiten van Bslim zouden zij actiever kunnen zijn.

De beperkte betrokkenheid zou ook te maken kunnen hebben met de complexiteit van het project. Zowel voor ouders als voor professionals die niet direct bij het project betrokken zijn, is het onduidelijk wat het project precies inhoudt. De Bslimteams zien voor deze professionals wel een rol weggelegd in de werving en promotie van het project en in die zin is het dus belangrijk dat men snapt wat het project inhoudt.

De samenwerking tussen Bslim en de middelbare scholen is beperkt. Niet in alle wijken zit een middelbare school en als deze er wel is, zitten er ook kinderen uit andere wijken op. Het is voor Bslim dus lastig om haar doelgroep hier te bereiken. De enige contacten met middelbare scholen lopen via de buurtsportwerkers, die soms chill out ruimtes hebben op de scholen en hier jongeren benaderen. De scholen zelf lijken door Bslim niet meer aandacht te zijn gaan besteden aan het thema sportieve leefstijl.

7. Betrokkenheid jongeren

Meer betrokkenheid van jongeren bij sportieve leefstijlactiviteiten in de wijken en meer kansen voor jongeren om zelf activiteiten te organiseren.

In de twee kleine wijken is een zogenaamd Whoznextteam. In de grotere wijken komt een dergelijk team moeilijker tot stand. Het organiseren van activiteiten vergt veel tijd van jongeren en hier lijkt een probleem te liggen. Daarnaast lijkt er een maximale doorlooptijd van een jaar aan de teams te zitten.

2.2 Algemene conclusie

Bslim is een interessant project in wijken met veel sociale problematiek. De sportdeelname ligt in deze wijken over het algemeen relatief laag en er zijn relatief veel mensen met een ongezonde leefstijl. Het blijkt lastig deze mensen te bereiken, en gedragsverandering bewerkstelligen onder deze groep is nog lastiger. Het project Bslim heeft wat dat betreft een stap in de goede richting gezet. De boodschap van het project komt over bij de mensen, de samenwerking tussen leden van de Bslimteams verloopt goed en er is een samenwerking met scholen, verenigingen en andere partners in de wijk opgezet. Zoals de Bslimteams zelf ook aangeven, heeft de opbouw van het project veel tijd gekost. Het is nu zaak dit verder te ontwikkelen.

Bslim richt zich op een brede doelgroep, namelijk alle kinderen in een wijk. Het project bereikt momenteel een groep kinderen die voorheen al veel sportte, een groep met bewegingsbeperkingen, gedragsproblemen en overgewicht (zorgaanbod) en een groep kinderen die sport leuk vindt, maar die voor de komst van Bslim weinig sportte omdat er weinig verenigingen in een wijk zijn, omdat ouders het verenigingslidmaatschap niet kunnen betalen of omdat een sportvereniging minder goed bij deze groep past. Kinderen die niet van sporten houden, vooral een passieve vrijetijdsbesteding hebben en niet gestimuleerd worden door hun ouders worden door Bslim niet bereikt.

Van de brede doelgroep van Bslim wordt maar een gedeelte bereikt. Dat is jammer omdat blijkt dat als jongeren deelnemen, er wel een effect van het project Bslim is waar te nemen, namelijk een toename van het beweeggedrag en meer kennis over gezonde voeding. Een deel van de groep die nu bereikt wordt, had echter al een gezonde leefstijl. Het is de vraag of je deze kinderen, die sowieso al veel sporten, moet willen bereiken, omdat deze groep elders al bereikt wordt. Een gedeelte van de doelgroep wordt nog niet bereikt. Met de symbolische bijdrage wordt bijvoorbeeld een opvoedingsaspect geïntroduceerd dat voor sommige kinderen een drempel vormt voor participatie in het project. Het bereiken van deze kinderen vereist een meer specifieke werving. Samengevat zouden meer verschillende benaderingswijzen een beter bereik van de verschillende doelgroepen kunnen opleveren. Een meer gerichte focus en scherper benoemde doelgroepen zou kunnen bijdragen aan een meer effectieve inzet van de Bslimteams.

Het project Bslim heeft een erg integrale benadering en er zijn veel partijen bij betrokken. Niet iedereen weet daarom op elk moment wat anderen doen. Het gaat hier dan vooral om partijen die niet direct bij het project betrokken zijn. Er zijn twee manieren om dit op te lossen: nog meer nadruk leggen op coördinatie en afstemming of meer zelfstandige onderdelen van het project benoemen. Niet iedereen hoeft het gehele project te kennen of er geheel bij betrokken te zijn. Men dient betrokken te zijn op het gebied waar hij of zij zelf iets kan bijdragen. Deels is dit al het geval, bijvoorbeeld wat betreft het zorgaanbod. Het gaat hier om een specifiek

aanbod dat door betrokkenen niet zozeer geassocieerd wordt met het grote project Bslim. Dat lijkt hier ook niet noodzakelijk. Als men elkaar maar kent en elkaar weet te vinden.

De Bslimteams vinden de naamsbekendheid van Bslim belangrijk. Hoewel dit oorspronkelijk niet de bedoeling was, is het project als merknaam in de markt gezet, met een sterke naam, een eigen logo, een website en speciale kleding voor de begeleiding. Aan activiteiten die plaatsvinden in het kader van Bslim wordt het logo van Bslim gehangen, en niet de logo's van de afzonderlijke betrokken partijen. Of naamsbekendheid echt belangrijk is, is lastig te zeggen aan de hand van het onderzoek. Enerzijds associëren kinderen Bslim vaak meteen met gezond eten en bewegen en lijkt de merknaam dus een bijdrage te leveren aan het overbrengen van de boodschap. Anderzijds is het project te veelomvattend om er één naam aan te verbinden. De overkoepelende naam maakt het project in die zin ingewikkeld. Voor ouders en voor professionals die niet direct bij het project betrokken zijn, is het bijvoorbeeld niet duidelijk wat het project precies inhoudt. De vensterladder is goed bekend in de wijken, dus het lijkt goed om het project, zoals ook de bedoeling is, vooral hieraan op te hangen. Zolang de boodschap van het project overkomt, hoeft het in principe niet uit te maken onder welke vlag dit gebeurt.

2.3 Aanbevelingen

- Intensiveer de samenwerking met basisscholen en, als je alle jongeren in de wijk wilt bereiken, met middelbare scholen. Zet de brede vakdocenten ook in als vakdocent op de basisscholen om de link tussen scholen en Bslim sterker te maken;
- Intensiveer de samenwerking met verenigingen, eventueel met aangrenzende wijken als het aanbod in de eigen wijk laag is, maar accepteer ook dat Bslim tevens een aanvulling is op het bestaande sportaanbod. Dit vereist overigens wel een betere inbedding in de bestaande structuur (wat betreft het verloop binnen Bslimteams, subsidies, etc.);
- Zoek een balans tussen enerzijds structuur en anderzijds de vrijblijvendheid die beter bij een deel van de doelgroep past. Inschrijvingen, betalingen en lotingen zijn extra drempels voor deze groep om deel te nemen aan activiteiten;
- Het project blijkt ingewikkeld voor professionals die niet direct bij het project betrokken zijn. Benoem aparte projectonderdelen en betrek partijen op deelprojecten;
- Het is zaak om keuzes te maken in *welke groepen* je met het project wilt bereiken, *op welke manier* je deze groepen gaat bereiken en *welke partijen* je daarbij nodig hebt. Als je bijvoorbeeld alleen jongeren wilt bereiken die veel in de wijk aanwezig zijn en op straat hangen, heeft het geen zin om de samenwerking met middelbare scholen te versterken. Deze groep bereik je immers al via de buurtsportwerkers. Wil je graag jongeren bereiken die veel thuiszitten en een ongezonde leefstijl hebben, is het verstandig om de samenwerking met middelbare scholen juist wel te versterken;
- Maak een duidelijke keuze wat je wilt met de merknaam Bslim;
- Faciliteer de Whoznex teams meer als je jongeren wilt blijven betrekken bij het project, zorg ervoor dat zij minder tijd kwijt zijn met het Whoznex team en dit niet als drempel ervaren;
- Zorg voor een evenwichtige budgetverdeling tussen de wijken.

Hoofdstuk 3

Het project Bslim

Aan de hand van documenten en interviews met de regiegroep, Bslimteams en de begeleiders van verschillende activiteiten, hebben we uitgezocht wat het project Bslim precies inhoudt. Dit hoofdstuk beschrijft achtereenvolgens het project Bslim, de organisatie, de doelgroep en de activiteiten die plaatsvinden in het kader van Bslim.

3.1 Het project

Het project Bslim is enerzijds een samenwerkingsverband tussen diverse organisaties in een wijk die verschillende doelgroepen bedienen. Het is een overkoepelende structuur om de verschillende organisaties en activiteiten die zij organiseren bijeen te brengen. Anderzijds omvat het project Bslim een concreet aanbod van activiteiten. Deels gaat het hier om al bestaande activiteiten die met de komst van Bslim een nieuwe impuls hebben gekregen, deels zijn er nieuwe activiteiten ontwikkeld.

De regiegroep benadrukt dat er voor de start van het project al verscheidene activiteiten werden georganiseerd die pasten binnen de doelstellingen van Bslim, zoals de activiteiten op de vensterladder. Daarnaast zijn er nieuwe activiteiten in het kader van het project opgezet. Er is een standaardaanbod vanuit de gemeente dat in elke wijk wordt uitgevoerd, zoals het brede sportwerk voor 4-12 jarigen en het buurtsportwerk 10-23 jarigen. Daarnaast is er ruimte voor eigen invulling door de wijken en kan er op bepaalde achterstanden de nadruk worden gelegd om achterblijvers mee te krijgen.

Het project is, aldus de Bslimteams, gericht op het bewust maken van kinderen van een gezonde leefstijl (bewegen en voeding) en fair play.

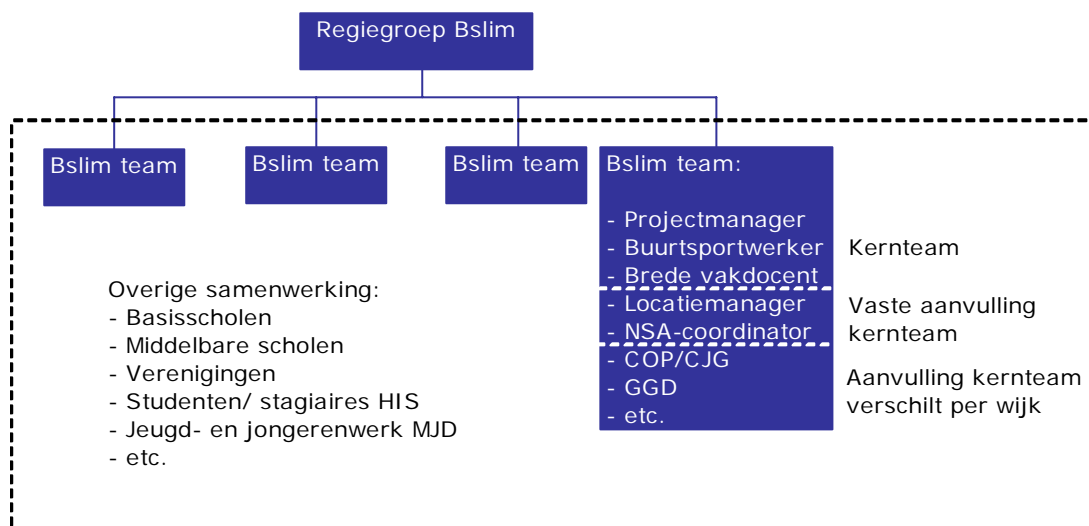
Voor de start van het project gebeurde er dus al van alles in de wijken. Aan de hand van projectdocumenten en interviews, komen wij tot de volgende punten die nieuw zijn met de komst van het project Bslim:

- Projectmanagers Bslimteam van het Huis voor de Sport en daarmee een intensivering van de samenwerking en een betere afstemming van activiteiten in de wijken;
- Uitbreiding van naschoolse activiteiten (NSA);
- Buurtsportwerk (10-23 jaar);
- Zorgaanbod (MRT, ClubExtra en Bslimkids. Bslimkids wordt deels door de GGD en deels vanuit Bslim bekostigd);
- Meer gestructureerd aanbod van activiteiten;
- Meer uren voor de brede vakdocenten, onder andere voor het zorgaanbod, en meer budget voor het organiseren van activiteiten.

De GGD en de NSA-coördinatoren hebben niet meer uren gekregen met de komst van Bslim. Wel zijn er meer middelen beschikbaar gekomen voor het organiseren van naschoolse sport- en kookactiviteiten. Het blijkt dat grotere wijken meer uren tot hun beschikking hebben voor naschoolse activiteiten. Dit was voor de komst van Bslim ook al zo.

3.2 Organisatie

Figuur 1. Organisatie Bslim



Regiegroep

De projectorganisatie van Bslim bestaat uit een stadsbrede regiegroep Bslim en een Bslimteam per wijk. De regiegroep is het dagelijks bestuur van Bslim en zorgt voor de implementatie van het project en de samenwerking tussen de verschillende Bslimwijken. De regiegroep bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

- De Dienst Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn van de gemeente Groningen (projectleider, locatiemanager met specialisatie sport en communicatiemedewerker);
- Het Huis voor de Sport Groningen (coördinerend projectmanager);
- De welzijnsorganisatie MJD (teamleider buurtsportwerk);
- HVD/GGD (coördinator lokaal gezondheidsbeleid).

De regiegroep is het dagelijks bestuur van Bslim en zorgt voor de implementatie van het project en de samenwerking tussen de verschillende Bslimwijken.

Bslimteams

Het Bslimteam is aangehaakt bij de structuur van de vensterwijk/-scholen en maakt gebruik van diens netwerken. Het team is verantwoordelijk voor de voortgang en uitwerking van de sportieve en gezonde plannen in de eigen wijk en zorgt voor de verspreiding van informatie naar de regiegroep en de gemeente. Het kernteam Bslim bestaat uit de volgende functies:

- Projectmanager (Huis voor de Sport Groningen);
- Brede vakdocent van de vensterschool (OCSW);
- Buurtsportwerker (MJD).

De wijken kunnen dit kernteam naar wens aanvullen met andere professionals. Alle vier de wijken hebben het kernteam aangevuld met de locatiemanager van de vensterschool, welke het team faciliteert, en de NSA-coördinator van SKSG Kinderopvang. In de wijken Beijum,

Lewenborg en de Oosterparkwijk maakt een vertegenwoordiger van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) of de COP-groep (organisatie voor gesubsidieerde peuterspeelzalen en opvoedondersteuning in de stad Groningen) ook deel uit van het team. In de Indische Buurt/De Hoogte is de jongste leeftijdsgroep niet vertegenwoordigd in het Bslimteam. Soms maakt de sociaal verpleegkundige van de GGD deel uit van het team. Het is grotendeels het reguliere werk van de jeugdgezondheidszorg van de GGD wat de GGD voor Bslim doet. Waar nodig schuiven andere betrokkenen aan bij het overleg van de Bslimteams. De toevoeging van partners is afhankelijk van de activiteiten en vindt op deelprojectbasis plaats.

Daarnaast werken de Bslimteams onder andere samen met stagiaires van opleidingen uit de beroepskolom sport, zoals het Hanze Instituut voor Sportstudies (HIS), docenten lichamelijke opvoeding, middelbare scholen, het jeugd- en jongerenwerk van de MJD en sportverenigingen.

3.3 Doelgroep

De doelgroep van Bslim is breed en wordt in het projectplan omschreven als jongeren van 0-20 jaar en hun ouders. Uit de interviews blijkt dat men vooral kinderen en ouders met een sociale en/of fysieke achterstand wil bereiken. Daarom is er ook bewust voor gekozen het project in te zetten in wijken waar veel gezinnen wonen met een lage sociaaleconomische status (SES).

De meeste activiteiten in het kader van Bslim richten zich op alle kinderen binnen een bepaalde leeftijdsklasse. Daarnaast is er voor kinderen met een achterstand het zogenaamde zorgaanbod, waarvoor kinderen specifiek geworven worden:

'Het gaat hierbij om een kleine groep kinderen die intensieve begeleiding nodig heeft (één op één). Voor deze kinderen wordt een maataanpak georganiseerd die ervoor zorgt dat individuele kinderen worden bereikt en gestimuleerd om deel te nemen aan activiteiten die hun gezondheid en leefstijl gunstig beïnvloeden' (voortgangsrapportage Bslim 2008).

In de volgende paragraaf gaan we nader in op de activiteiten in het kader van het zorgaanbod.

3.4 Activiteiten Bslim

Er worden in de verschillende wijken veel activiteiten georganiseerd. Het is lastig te zeggen welke activiteiten onder het project Bslim vallen en om een complete opsomming van activiteiten te geven. Onderstaande opsomming is vooral gebaseerd op de voortgangsrapportages 2008 van de vier wijken en op informatie verkregen uit de interviews met de Bslimteams. De opsomming is bedoeld om een algemene indruk te geven van het project en de verschillende activiteiten in de wijken.

In grote lijnen lijkt het project wat betreft activiteiten-aanbod in de verschillende wijken op elkaar. De meeste van de onderstaande activiteiten hebben in alle wijken plaatsgevonden. Wel kent elke wijk specifieke activiteiten, zoals meidensport in de Oosterparkwijk en Koorensport in de Indische Buurt/De Hoogte. Daarnaast werken de Bslimteams met verschillende verenigingen in de wijk samen. Dit leidt ertoe dat er in wijken waar bijvoorbeeld een judovereniging zit, relatief meer judo wordt gegeven. Bij sommige activiteiten heeft de

leiding kleding aan in de kleuren van Bslim en met het Bslim-logo erop. Onderstaande activiteiten, opgesplitst naar resultaatgebied, vallen onder het project Bslim. Het gaat hier om een indruk, niet om een volledig overzicht.

Sport en bewegen

- Wekelijks op vaste tijden sportactiviteiten van buurtsportwerk (10-23 jaar)
- Wekelijks op vaste tijden binnen- en buitenschools sportaanbod, zoals een sportinstuif op woensdagmiddag, georganiseerd door NSA en de brede vakdocent (4-12 jaar)
- Eenmalige activiteiten als trainingen door sportverenigingen, vakantieactiviteiten, clinics, uitjes en straatspeeldagen, georganiseerd door buurtsportwerk, NSA en de brede vakdocent (4-12 jaar en 10-23 jaar)
- Peutergym (0-4 jaar)
- Peuterspeeldag (0-4 jaar)
- Zorgaanbod: ClubExtra, MRT (Motorische Remedial Teaching) en Bslimkids (4-12)
- Aandacht vanuit de Jeugdgezondheidszorg voor bewegen in (zorg)gesprekken met ouders en spreekuren met ouders en kinderen
- Voorlichting over bewegen op ouderavonden
- Aandacht voor bewegen vanuit CJG
- Whoznexsteams. Om de betrokkenheid van jongeren van 12-20 jaar te verhogen zijn er in de Oosterparkwijk en de Indische Buurt/De Hoogte zogenaamde Whoznexsteams opgezet. Het gaat hier om een groep jongeren die zelf activiteiten voor leeftijdsgenoten organiseert.

Voeding

- Gruiten: een half jaar lang, twee dagen per week fruit in de klas en aandacht voor gezonde voeding
- Verplicht meenemen van fruit naar school/peuterspeelzaal op een bepaalde dag in de week (vaak als opvolger van gruiten)
- Gezondheidsweek op basisscholen en soms ook op peuterspeelzalen
- Gratis fruit uitdelen bij diverse Bslimactiviteiten
- Kookclub
- Bslimkids (zorgaanbod)
- Aandacht vanuit de Jeugdgezondheidszorg voor gezond eten in (zorg)gesprekken met ouders en spreekuren met ouders en kinderen
- Voorlichting gezond eten op ouderavonden
- Aandacht voor gezond eten vanuit CJG of OKC

Fair play

- Weerbaarheidskursus op basisscholen.
- Fair Play is een vast ingrediënt tijdens sport- en beweegmomenten. Zo is er de Bslimcode, welke inhoudt dat er gesport wordt met respect voor de tegenstander, medespelers en de leefomgeving. Er zijn gedragsregels bij Bslimactiviteiten en op borden bij de Cruyff Court en de Krajicek Playground.
- Uitreiking fair play prijs bij sommige activiteiten.

Zorgaanbod

Het zorgaanbod is een aanbod van activiteiten specifiek gericht op kinderen met een beweegachterstand, gedragsproblemen en kinderen met overgewicht. De volgende drie activiteiten vallen onder het zorgaanbod:

- MRT
- Club Extra
- Bslimkids

Het zorgaanbod is onderdeel van het takenpakket van de brede vakdocent en de lessen worden door hem of haar verzorgd. Voor MRT en ClubExtra worden naast de brede vakdocent studenten van het HIS ingezet. Om MRT of ClubExtra te mogen geven, is certificering vereist. Bslim stelt vakdocenten die daar nog niet over beschikken in de gelegenheid zich alsnog te scholen.

Alle wijken bieden het programma in het kader van het zorgaanbod aan. Op uitvoeringsniveau kunnen er verschillen zijn tussen wijken. In de Indische Buurt/De Hoogte heeft men ervoor gekozen Koorensport aan te bieden in plaats van Club Extra. Koorensport is een wijksportvereniging waar kinderen na schooltijd één uur in de week wisselende sporten kunnen beoefenen.

Hieronder worden de activiteiten MRT, Club Extra en Bslimkids kort omschreven op basis van informatie van de website van Bslim (www.bslim.nl), informatie verkregen tijdens het bezoeken van de activiteiten in de wijken en wat betreft Bslimkids informatie verkregen van de GGD.

MRT

De website van Bslim definieert MRT als het verlenen van extra onderwijshulp in het kader van de bewegingsopvoeding. Het programma richt zich op de ontwikkeling van het beweeggedrag van het kind.

In de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk legt men uit dat de kinderen die deelnemen aan MRT uit groep drie van de basisschool komen. Ze zijn door middel van een klassikaal afgenomen toets geselecteerd voor MRT. De kinderen krijgen gedurende 12 weken één keer per week les. Ook krijgen ze huiswerkopdrachten mee. Ieder kind heeft een persoonlijke begeleider. Na afloop van de 12 weken wordt opnieuw een test afgenomen voor de motorische vaardigheid. Kinderen kunnen vanuit MRT doorstromen naar Club Extra of naar een wijksportvereniging als Koorensport.

Club Extra

Club Extra wordt op de website van Bslim omschreven als een laagdrempelige sportvereniging voor kinderen die niet zo gemakkelijk de weg kunnen vinden naar een reguliere sportvereniging. Het gaat hier om kinderen die om uiteenlopende redenen geen plezier hebben in bewegen. De kinderen zijn bijvoorbeeld motorisch niet zo handig, sociaal minder vaardig, vinden het lastig om afspraken te maken of hebben concentratieproblemen. Het doel van Club Extra is het wegwerken van de achterstand en de kinderen rijp maken voor een reguliere sportvereniging.

De docent van Club Extra in Beijum geeft aan dat het signaleren van problemen bij kinderen vaak gebeurt in de gymles. Van daaruit worden kinderen doorverwezen naar Club Extra. De school neemt dan contact op met de ouders. Vaak stromen kinderen ook door vanuit MRT.

De kinderen gaan één keer in de week naar Club Extra. Gedurende het programma kijken de docenten wat er voor de kinderen mogelijk is. Het programma duurt in principe twee jaar, maar kinderen stromen uit zodra ze volwaardig mee kunnen draaien binnen een sportvereniging. In Beijum neemt een medewerker van Club Extra contact op met een vereniging om de doorstroom soepel te laten verlopen. Soms blijft een kind om deze reden naast het sporten bij de vereniging ook nog deelnemen aan Club Extra.

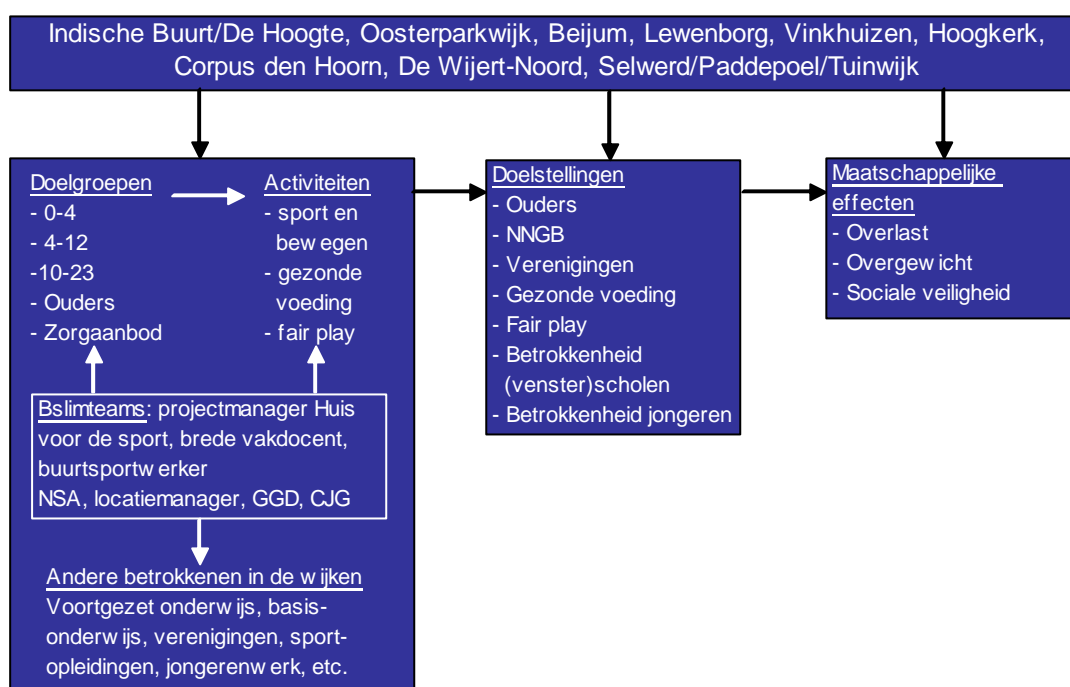
Bslimkids

In de groepen 2 en 6 van de basisschool worden kinderen gewogen en gemeten door de sociaal verpleegkundige van de GGD. Ouders van kinderen met overgewicht worden door een medewerkster van de GGD benaderd om mee te doen aan het project. Dit gebeurt telefonisch of door middel van een huisbezoek. De medewerkster van de GGD inventariseert wat het achterliggende probleem is van overgewicht. Eventueel kan zij ouders vervolgens alert maken op Bslimkids. Dit programma richt zich voornamelijk op kinderen uit groep 6 met beginnend overgewicht en/of een ongezonde leefstijl. Gedurende een half jaar komen kinderen eens per week naar een beweeguur. De brede vakdocent verzorgt deze beweeguren. Het doel is, aldus de website van Bslim, kinderen meer plezier te laten beleven aan bewegen en om ze te stimuleren meer aandacht te hebben voor het dagelijks bewegen. Het programma richt zich naast bewegen ook op gezonde voeding. Er wordt bijvoorbeeld een kookworkshop georganiseerd voor ouders en kinderen. Ouders maken ook gebruik van de expertise van een pedagoog en een diëtist.

3.5 Conclusie

Al met al kunnen we concluderen dat Bslim een complex project is, waar veel partijen bij betrokken zijn, dat vele uiteenlopende doelstellingen kent, een scala aan activiteiten omvat en zich richt op een brede doelgroep. Het project vindt plaats in negen verschillende wijken van Groningen en bovendien is de uitvoering ervan in elke wijk anders.

Figuur 2. Het project Bslim



Wat betreft de organisatie van Bslim valt het op dat de GGD niet intensief deelneemt aan de regiegroep. De SKSG Kinderopvang is niet betrokken bij de regiegroep. Vertegenwoordigers van bovenstaande organisaties geven aan te weinig tijd te hebben om intensief deel te nemen aan de regiegroep.

Opvallend is ook dat de sociaal verpleegkundigen van de GGD niet altijd deel uitmaken van het Bslimteams, terwijl de GGD wel nauw bij de opzet van het project betrokken is geweest en ook in de regiegroep zit. De sociaal verpleegkundige van Beijum is geïnterviewd en zij geeft aan door tijdgebrek niet in staat te zijn de vergaderingen van het Bslimteam in haar wijk bij te wonen.

Hoofdstuk 4

Effecten Bslim

Om iets te zeggen over de effecten van Bslim hebben we interviews gehouden met de Bslimteams en kinderen en ouders in de wijken. Alvorens in te gaan op de resultaten van deze interviews, volgt in paragraaf 4.1 een korte impressie van de bezochte activiteiten.

De paragrafen 4.2 tot en met 4.5 behandelen de resultaten voor de vier doelgroepen: zorgaanbod, 0-4 jaar, 4-12 jaar en 12-20 jaar. Hierbij houden we de structuur aan van de doelstellingen en resultaatgebieden. Achtereenvolgens gaan we in op de onderwerpen 'sport en bewegen' (doelstelling 1 t/m 3 en resultaatgebied 1), 'gezonde voeding' (doelstelling 4 en resultaatgebied 2), 'fair play' (doelstelling 5 en resultaatgebied 3), 'betrokkenheid scholen' (doelstelling 6) en 'betrokkenheid jongeren' (doelstelling 7). Niet alle doelstellingen zijn op alle doelgroepen van toepassing en worden dus ook niet voor elke doelgroep behandeld.

Voor het zorgaanbod geldt bovenstaande indeling naar onderwerpen niet. Het zorgaanbod is een specifiek aanbod met eigen doelstellingen en kent daarom een andere opbouw. De drie activiteiten in het kader van het zorgaanbod – MRT, ClubExtra en Bslimkids – worden apart behandeld. Elke paragraaf sluit af met een conclusie.

Tot slot gaan we in op aandachtspunten die uit de interviews met de Bslimteams naar voren zijn gekomen. De teams noemden een aantal factoren die volgens hen een bijdrage leveren aan het succes van Bslim. Deze factoren staan in paragraaf 4.6 uitgewerkt.

4.1 Impressie bezochte activiteiten

Gemiddeld kwamen er meer jongens dan meisjes naar de door ons bezochte activiteiten. Meisjes vormen een derde tot een kwart van de totale groep deelnemers. Uiteraard zijn er bepaalde activiteiten die meer jongens trekken, zoals vechtsporten, terwijl activiteiten met bijvoorbeeld dans meer meisjes trekken. In de Oosterparkwijk is er speciaal voor meisjes meidensport. De verdeling allochtoon/autochtoon komt goed overeen met de verdeling in de wijk. Er waren geen activiteiten waar alleen allochtone of autochtone kinderen naartoe kwamen.

De indruk wat betreft de kwaliteit van de lessen is positief. De begeleiders van de activiteiten zijn goed en ook enthousiast. Ze hebben een soort opvoedfunctie en zijn soms streng en gericht op het naleven van regels. Sommige begeleiders hadden kleding aan met het logo van Bslim erop. De voorzieningen zijn minder goed. Vooral in de Oosterparkwijk en de Indische Buurt/De Hoogte is weinig ruimte en zijn weinig voorzieningen, maar ook in de andere wijken zijn problemen met de bezetting van sportzaaltjes. In Lewenborg worden sommige activiteiten bijvoorbeeld gehouden op zand dat is gestort op de plek waar de sporthal is afgebrand. Soms vindt een activiteit plaats op een parkeerterrein.

Voor sommige activiteiten moet ingeschreven en betaald worden. Voor de activiteiten van de vensterladder bijvoorbeeld met de vensterpas. Andere activiteiten zijn vrij toegankelijk. In Lewenborg geldt dat er voor sommige activiteiten een loting is. In de Oosterparkwijk geldt soms het principe 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'.

4.2 Zorgaanbod

Wat betreft het zorgaanbod hebben we in de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk ouders geïnterviewd bij MRT, in Beijum en Lewenborg hebben we ouders en kinderen geïnterviewd bij Club Extra en eveneens in Lewenborg hebben we ouders en kinderen ondervraagd bij een activiteit van Bslimkids.

MRT en ClubExtra

Deelnemers aan MRT en Club Extra doen bijna nooit aan andere Bslimactiviteiten mee. Dit is logisch omdat het hier gaat om een specifieke doelgroep, namelijk kinderen met een motorische achterstand (MRT) en kinderen met een sociaal-emotionele achterstand en/of gedragsproblemen, al dan niet in combinatie met een fysieke achterstand (Club Extra). De kinderen die deelnemen aan MRT zijn geen lid van een sportvereniging. Deelnemers aan Club Extra zijn vaker lid van een vereniging. De begeleider van Club Extra in Beijum geeft aan dat er vaak sprake is van een overgangperiode, waarin kinderen nog bij Club Extra sporten en ook al lid zijn van een sportvereniging. De doelstelling van Club Extra is om kinderen rijp te maken voor een reguliere sportvereniging. Hierin lijkt het programma dus te slagen.

De groepen van MRT en Club Extra zijn bewust klein gehouden om de kinderen intensieve begeleiding te kunnen geven. Het bereik is daardoor niet groot, zeker in grote wijken als Beijum en Lewenborg.

Ouders zien MRT en Club Extra vooral als een activiteit van school, niet zozeer als onderdeel van Bslim. Vaak kennen de ouders Bslim alleen via school van naam, maar weten ze niet precies wat het inhoudt. Ouders worden benaderd voor Club Extra door de docent lichamelijke oefening van de basisschool. Het contact met de ouders loopt dus ook via school. Opvallend is dat begeleiders van de activiteiten Bslim soms ook niet kennen. Ongeveer tweederde van de kinderen kent Bslim en weet dat het iets met sport te maken heeft.

MRT

Voor de Oosterparkwijk en de Indische Buurt/De Hoogte is MRT gecombineerd. De reden hiervan is dat er in de Indische Buurt/De Hoogte geen accommodatie beschikbaar is. De ondervraagde ouders zijn positief over de begeleiding en alle kinderen zijn meer gaan sporten door deelname aan MRT. De nadruk bij MRT ligt op het vertrouwd raken met sporten en het opbouwen van zelfvertrouwen in sport en bewegen. Het project blijkt dus in zijn doelstelling te slagen.

Club Extra

Volgens de begeleider in Beijum laten de meeste ouders die benaderd worden voor Club Extra hun kind daadwerkelijk deelnemen aan het programma. Dit komt omdat kinderen vaak doorstromen vanuit MRT en ouders dus al vertrouwd zijn met het project.

De ouders die geïnterviewd zijn bij Club Extra in Beijum benadrukken dat hun kind zelfverzekerder is geworden door deelname aan het programma. De kinderen leren dingen die zij voorheen niet konden, zoals een koprol. Uit de interviews bij Club Extra in Lewenborg blijkt dat tweederde van de kinderen meer is gaan sporten door Bslim. Club Extra blijkt dus te slagen in zijn doelstellingen.

Bslimkids

Bslimkids lijkt in geen van de wijken echt van de grond te komen. Aan de ene kant kan men niet genoeg deelnemers bij elkaar krijgen en aan de andere kant haken veel deelnemers gedurende het programma af. Beijum en Lewenborg hebben samen met moeite vijf deelnemers bij elkaar gekregen, ook de Oosterparkwijk is begonnen met vijf deelnemers. Groot knelpunt bij dit programma is volgens de Bslimteams dat er teveel wordt ingegrepen in de privé-situatie van gezinnen. Daarnaast ligt er een grote verantwoordelijkheid bij ouders. Zij moeten ook mee willen werken en gezond willen eten. In de Oosterparkwijk was dit bijvoorbeeld niet het geval. Een probleem bij het werven van ouders is volgens de Bslimteams dat zij vaak een andere opvatting hebben over 'te dik zijn' dan professionals.

In de Indische Buurt/De Hoogte blijkt Bslimkids beter te lopen dan in de andere wijken. Als reden hiervoor wordt aangedragen dat de ouders in deze wijk zijn benaderd door professionals die hen bekend zijn. De benadering is daarmee veel persoonlijker geweest dan in de andere wijken.

Het Bslimteam van Lewenborg geeft aan dat er een uitgebreide evaluatie over Bslimkids is geweest met de GGD.

Hoewel Bslimkids met moeite genoeg deelnemers bij elkaar krijgt, blijkt het programma effect te hebben voor de kinderen die deelnemen. Doordat veel deelnemers zijn afgehaakt, lijkt het erop dat gemotiveerde kinderen en ouders overblijven. Bij Bslimkids in Lewenborg zijn drie kinderen en een ouder ondervraagd. Alle kinderen geven aan meer te zijn gaan sporten en gezonder te zijn gaan eten door Bslim. Ook zijn ze allemaal positief over de leiding van het programma.

Ook hier geldt dat de ondervraagde ouder Bslim alleen via school van naam kent. Twee van de drie kinderen kennen Bslim en weten dat het te maken heeft met sport en gezond eten.

Conclusie

Concluderend kunnen we zeggen dat het zorgaanbod in haar doelstellingen blijkt te slagen voor de kinderen die er aan deelnemen. Probleem is dat het bereik van het zorgaanbod klein is. Deels (MRT en Club Extra) is dat een bewuste keuze, omdat men de kinderen intensief wil begeleiden. In sommige wijken is een gebrek aan voorzieningen en/of mankracht mede de oorzaak. Wat betreft Bslimkids blijkt het moeilijk om kinderen te werven. Dit blijkt deels te liggen aan de benadering van de ouders, deels ligt er een selectiemechanisme aan ten grondslag: alleen gemotiveerde ouders en kinderen nemen deel aan Bslimkids en voor hen heeft het project dan ook effect.

4.3 Doelgroep 0-4 jaar

In Beijum hebben we ouders van kinderen van 0-4 jaar ondervraagd tijdens een Bslimactiviteit, namelijk de peuterspeeldag. De opkomst op deze dag was hoog. In de andere wijken zijn ouders op het CJG geïnterviewd, omdat er op dat moment geen activiteiten plaatsvonden voor deze doelgroep. Dit ligt deels aan het feit dat de interviews vlak voor en tijdens de zomervakantie hebben plaatsgevonden, deels aan het feit dat er voor deze doelgroep weinig aanbod is in het kader van Bslim. De oorzaak hiervan ligt volgens de Bslimteams in bewegingsbeperkingen van de doelgroep (jonge kinderen zijn over het algemeen nog niet erg vaardig) en een geringe betrokkenheid van professionals van deze

doelgroep. Er is in elke wijk peutergym geweest en soms een peuterspeeldag of kleuterdans. De gezondheidsweek heeft in ieder geval in Beijum op de peuterspeelzalen plaatsgevonden. In alle wijken, met uitzondering van de Indische Buurt/De Hoogte, maakt een vertegenwoordiger van de doelgroep 0-4 jaar deel uit van het Bslimteam.

Het is lastig om hier alleen uitspraken te doen over de jongere groep, omdat veel geïnterviewde ouders ook kinderen hebben die ouder zijn dan vier jaar en antwoorden vanuit dit referentiekader. In deze paragraaf zijn de interviews meegenomen met ouders die alleen kinderen in de leeftijd 0-4 jaar hebben. Interviews met ouders die daarnaast ook oudere kinderen hebben, zijn meegenomen in paragraaf 4.4.

Sport en bewegen (0-4 jaar)

Dat de jongste doelgroep binnen Bslim nog onderbelicht is, blijkt ook uit de interviews met de ouders. In Beijum zijn niet veel ouders bekend met Bslim. Een aantal kent het project van naam, maar weet niet precies wat het inhoudt. Voor de meeste kinderen is de peuterspeeldag dan ook de eerste activiteit waar ze aan meedoen. Ouders in Beijum vinden over het algemeen dat hun kind voldoende beweegt. De leidsters vinden echter dat er onvoldoende bewustzijn is bij ouders wat betreft sport en beweging. Er zijn gedurende de peuterspeeldag dan ook veel 'passieve ouders' die langs de kant staan en hun kind niet stimuleren bij activiteiten. Door de peuterspeeldag worden ouders volgens de leidsters op ideeën gebracht voor activiteiten die ze met hun kinderen kunnen doen. De ouders zijn positief over de peuterspeeldag en vinden het een leuke activiteit. De leidsters geven ook aan dat ouders in Beijum constant herinnerd moeten worden aan activiteiten voor kinderen. Peutergym loopt volgens hen goed en trekt ook kinderen die het echt nodig hebben.

De ouders in de andere drie wijken kennen Bslim over het algemeen niet. De kinderen hebben niet vaak meegedaan aan activiteiten en de leiding is niet bekend bij de ouders. Ouders die Bslim wel kennen, kennen het via activiteiten voor hun oudere kinderen. Men vindt over het algemeen dat er weinig activiteiten zijn voor kinderen jonger dan vier jaar. Eén ouder geeft aan dat het project niet overkomt als iets voor kleuters. Ouders in de Oosterparkwijk en de Indische Buurt/De Hoogte vinden dat er in de wijk weinig te doen is voor kleine kinderen.

De jongere kinderen doen over het algemeen weinig aan sport. Verenigingen hebben dan ook weinig aanbod voor deze doelgroep. In Lewenborg doen de twee jonge kinderen aan babyzwemmen.

Gezonde voeding (0-4 jaar)

Ouders geven over het algemeen aan thuis gezond te eten. Het is onduidelijk of dit echt zo is, feit is dat men goed weet wat gezonde voeding is en dat er in die zin dus bewustzijn is. Aangezien kinderen aan weinig activiteiten van Bslim meedoen en ouders niet aangeven bij Bslimactiviteiten voorlichting te hebben gehad over gezonde voeding, lijkt de bijdrage van Bslim in de effecten minimaal.

Het fruit dat tijdens de peuterspeeldag in Beijum wordt uitgedeeld vindt gretig aftrek. Voorlichting wat betreft gezonde voeding heeft in deze wijk plaatsgevonden tijdens de gezondheidsweek op de peuterspeelzalen. De vraag is of deze voorlichting effect heeft gehad. Uit de antwoorden die ouders geven, blijkt dat er in ieder geval bewustzijn is wat betreft gezonde voeding. Eén van de ouders geeft aan dat ouders gedurende de gezondheidsweek op moesten schrijven wat ze de hele week gegeten hadden. Sommige

ouders vulden aardappelen en groenten in terwijl ze drie keer in de week patat hadden gegeten. De Bslimteams geven dan ook aan dat gezond eten door ouders als duur wordt ervaren. Naar aanleiding van de gezondheidsweek in Beijum hebben de peuterspeelzalen afgesproken dat ouders hun kinderen alleen nog fruit mee mogen geven.

Fair Play (0-4 jaar)

Fair play lijkt nog niet echt aan de orde voor deze doelgroep. Uiteraard gelden er regels tijdens activiteiten waar kinderen zich aan dienen te houden.

Conclusie (0-4 jaar)

Ouders van kinderen van 0-4 jaar hebben over het algemeen niet vaak van Bslim gehoord en kinderen hebben aan weinig activiteiten meegedaan. Er zijn dan ook weinig activiteiten voor deze doelgroep georganiseerd. Uit de antwoorden die ouders geven, blijkt wel dat er bewustzijn wat betreft gezond eten en bewegen. Het is moeilijk te zeggen of dit ook daadwerkelijk heeft geleid tot gedragsverandering.

4.4 Doelgroep 4-12 jaar

Voor de doelgroep 4 t/m 12 jaar hebben we interviews gehouden met zowel ouders als kinderen. In Beijum zijn kinderen en ouders ondervraagd op het schoolplein van twee scholen. In de Indische Buurt/De Hoogte, Lewenborg en de Oosterparkwijk zijn kinderen geïnterviewd gedurende een buitenspeeldag. In de Oosterparkwijk zijn aanvullende interviews gehouden tijdens een kookles voor ouders en kinderen. In Lewenborg zijn ouders ondervraagd op het schoolplein van een basisschool.

De Bslimteams denken over het algemeen dat Bslim redelijk bekend is onder kinderen en jongeren in de wijken en dat men het associeert met sport en gezonde voeding. De uitdrukking 'dat is niet zo Bslim' wordt volgens de Bslimteams door kinderen gebruikt en kinderen herkennen de kleur groen en het logo van Bslim. Het beeld van de Bslimteams blijkt te kloppen. De meeste kinderen in de Indische Buurt/De Hoogte, de Oosterparkwijk en Lewenborg kennen Bslim en de ouderen onder hen weten vaak ook te vertellen dat Bslim te maken heeft met sport en gezonde voeding.

De Bslimteams denken dat de naamsbekendheid van Bslim en het bereik onder ouders niet zo groot is. Toch heeft over het algemeen ruim de helft van de geïnterviewde ouders van Bslim gehoord. In Lewenborg kennen bijna alle ouders Bslim.

Sport en bewegen (4-12 jaar)

Deelname aan activiteiten Bslim

In de Indische Buurt/De Hoogte, de Oosterparkwijk en Lewenborg doen de kinderen over het algemeen aan veel activiteiten van Bslim mee. Deze kinderen zijn dan ook ondervraagd tijdens een specifieke Bslimactiviteit. Het gaat hier waarschijnlijk om een subgroep die zich aangetrokken voelt tot sport- en spelactiviteiten. De ouders en kinderen in deze drie wijken zijn vaak bekend met de leiding van de activiteiten en zij oordelen hier positief over.

Op de ene school in Beijum is Bslim duidelijk bekender dan op de andere school. Leerlingen kennen vooral de activiteiten van Bslim, van de boodschap is men minder goed op de hoogte.

In Beijum hebben kinderen dan ook vooral deelgenomen aan eenmalige activiteiten van Bslim en er wordt minder deelgenomen aan activiteiten dan in de andere wijken.

De ouders die in de Oosterparkwijk op het CJG geïnterviewd zijn, hebben kinderen aan de onderkant van de leeftijdscategorie 4-12 jaar. Deze kinderen hebben aan weinig activiteiten van Bslim meegedaan en zijn minder goed bekend met de leiding. Als ze wel mee hebben gedaan is dit vooral aan eenmalige activiteiten.

De Bslimteams geven aan dat de opkomst bij activiteiten hoog is, maar dat er geen sprake is van een vaste groep die altijd komt. De kinderen komen naar gelieven. De teams geven aan dat deze vrijblijvendheid in het verlengde ligt van het gedrag van veel ouders in de wijken; vanuit veel gezinnen wordt weinig structuur geboden. De presentie van kinderen uit gezinnen met sociale achterstanden kan volgens de teams dan ook beter. Hoewel kinderen in de leeftijd 4-12 jaar relatief gemakkelijk zijn te benaderen, omdat zij in de wijk naar school gaan en hun vrije tijd nog voornamelijk in de wijk besteden, blijkt deze groep niet gemakkelijk te binden.

Algemene sportdeelname en effect Bslim

In Beijum en Lewenborg sporten de ondervraagde kinderen over het algemeen veel en ze zijn vaak lid van een sportvereniging. In de Indische Buurt/De Hoogte is iets meer dan de helft van de kinderen lid van een vereniging. Wat betreft Lewenborg en de Indische Buurt/De Hoogte geeft ongeveer de helft van de ouders aan dat zijn of haar kind meer is gaan sporten door Bslim. In de Indische Buurt/De Hoogte geeft een aantal respondenten expliciet aan door Bslim bij een vereniging of commerciële sportaanbieder te zijn gaan sporten. Het Bslimteam van Lewenborg benadrukt dat het aanbod van Bslim goed aansluit bij geldproblemen van inwoners van de wijk die verenigingslidmaatschap niet kunnen betalen. Het team geeft aan dat sporten bij Kardingse voor veel ouders te duur is.

Opvallend is dat de kinderen in de Oosterparkwijk minder vaak aan sport in verenigingsverband doen dan de kinderen in de andere wijken. Het verenigingsaanbod in deze wijk is dan ook niet erg groot en volgens het Bslimteam gaan niet veel bewoners naar verenigingen buiten de wijk. Voor een groot gedeelte van de ondervraagde kinderen in de Oosterparkwijk is Bslim het enige sportmoment. Driekwart van de ouders in de Oosterparkwijk is dan ook van mening dat Bslim zijn of haar kinderen aanzet tot sporten. Het lijkt er dus niet op dat Bslim de doorstroom naar sportverenigingen bevordert, omdat er in de wijk weinig verenigingen zijn en slechts één van de ondervraagde kinderen lid is van een vereniging waar samenwerking mee is vanuit Bslim. Bslim lijkt in deze wijk meer een aanvulling te zijn op het bestaande aanbod dan dat zij de doorstroom naar verenigingen bevordert. Bslim lijkt in de Oosterparkwijk dus een gat op te vullen en te voorzien in een behoefte.

Uit de interviews met de Bslimteams blijkt dat er in alle wijken wordt samengewerkt met verenigingen, onder andere door middel van clinics. Men geeft aan dat verenigingen over het algemeen positief zijn over Bslim. Toch is de indruk na de interviews in de wijken dat verenigingen niet heel nauw betrokken zijn bij het project. Door een Bslimteam wordt aangegeven dat verenigingen wel willen samenwerken, maar problemen hebben met mankracht. Een ander probleem is dat er in de Oosterparkwijk en Indische Buurt/De Hoogte maar weinig verenigingen zijn. In de Indische Buurt/De Hoogte is sinds kort een combinatiefunctionaris actief die de verbinding legt met verenigingen. In de Oosterparkwijk probeert men voetbalvereniging de Oosterparkers meer de wijk in te halen. Deze vereniging organiseert soms activiteiten op de Cruyff Court.

Observaties en overige opmerkingen ouders

In twee wijken hebben we meegemaakt dat kinderen niet mee mochten doen aan een activiteit omdat ze zich niet hadden opgegeven en/of het symbolische bedrag voor deelname niet hadden betaald. Aan de ene kant willen de Bslimteams kinderen graag structuur bijbrengen en het vrijblijvende gedrag afleren, maar aan de andere kant worden bepaalde kinderen, die van huis uit weinig structuur meekrijgen, op deze manier onvoldoende bereikt. Door het inschrijven en het deelnamegeld ontstaat er een drempel voor deelname aan activiteiten. Een ouder geeft aan dat sommige ouders zelfs het symbolische bedrag niet kunnen betalen.

Een paar ouders merken op dat de doelgroep 4-12 jaar te breed is. In de praktijk blijkt dat de leeftjidsverschillen niet zo groot zijn. Sommige activiteiten zijn speciaal voor subgroepen binnen de leeftijdscategorie 4-12 jaar, sommige activiteiten zijn voor een brede doelgroep. Uit de interviews blijkt dat kinderen aan de onderkant van de leeftijdsgroep 4-12 jaar minder vaak deelnemen aan activiteiten. Wellicht dat deze kinderen vaker deelnemen als er meer activiteiten specifiek voor hun leeftijdsgroep worden aangeboden.

In alle wijken geven ouders aan het programma van Bslim onduidelijk te vinden. Geen van de ouders noemt de website van Bslim, waar het programma op staat, als informatiebron. Sommige ouders krijgen e-mails waarin ze geïnformeerd worden over het project. Wel kent bijna iedereen de vensterladder en men weet ook op welke plekken deze wordt verspreid.

Gezonde voeding (4-12 jaar)

Het gezond eten aspect van Bslim komt voornamelijk tot uiting bij activiteiten die op de scholen plaatsvinden, zoals gruiten, verplicht fruit meenemen en de gezondheidsweek. Op de scholen worden deze activiteiten blijkbaar niet gecommuniceerd als zijnde een Bslimactiviteit, want kinderen en ouders associëren Bslim minder vaak met gezonde voeding dan met sport en bewegen. In Lewenborg en de Oosterparkwijk geven kinderen aan vooral op school over gezond eten te leren en minder bij Bslim. De kans is groot dat de activiteiten op school wel activiteiten van Bslim zijn. In de Indische Buurt/De Hoogte geven kinderen vaker aan bij Bslim te hebben geleerd over gezond eten en ze zeggen ook vaker dat ze hierdoor zelf gezonder zijn gaan eten. Ouders in Lewenborg geven overigens aan dat hun kinderen zowel bij Bslim als op school over gezonde voeding leren. De meeste ouders denken dat dit effect heeft. Opvallend is dat vooral de gezonde voeding component onder deze ouders bekend is, want over het algemeen is de sport en bewegen component van Bslim bekender.

Opvallend is dat veel kinderen aangeven gezond te eten. Als er wordt doorgevraagd kunnen ze ook opnoemen wat gezond eten is. Het is de vraag of de kinderen echt gezond eten of vooral sociaal wenselijke antwoorden geven. Wel is duidelijk dat er bewustzijn is en dat kinderen goed weten wat gezond eten inhoudt. Of dit ook daadwerkelijk leidt tot een gezondere leefstijl is niet duidelijk. Eén van de Bslimteams geeft aan dat beweeggedrag makkelijker te veranderen is dan het eetgedrag van mensen. Bovendien ligt hier volgens de Bslimteams ook een belangrijke taak voor de ouders. Zij moeten ook gezond willen eten en het kunnen betalen.

Opvallend is dat de ouders die geïnterviewd zijn tijdens de kookactiviteit in de Oosterparkwijk Bslim meer associëren met sport dan met gezond eten. De nadruk lijkt bij deze activiteit dus niet zozeer te liggen op de voorlichting over gezonde voeding, maar meer op de activiteit zelf.

De indruk aan de hand van de interviews is dat de fruitprojecten op de scholen goed lijken te werken. Door fruit te proeven, merken kinderen dat ze het best lekker vinden. Het verplicht fruit meenemen naar school leidt uiteraard tot meer fruit eten.

Fair play (4-12 jaar)

Eén van de doelstellingen van Bslim is dat een toenemend aantal kinderen bekend is met de term fair play en dit in de omgang met anderen toepast. Uit de interviews blijkt dat weinig kinderen bekend zijn met de term fair play. 'Eerlijk spelen' is bekender. Zeer weinig kinderen geven aan bij Bslim over fair play te leren, ook niet als wordt doorgevraagd op termen als 'niet vals spelen'. Het blijkt dat fair play meer impliciet aandacht krijgt bij Bslim door duidelijke regels te stellen tijdens activiteiten. Eén van de Bslimteams geeft aan dat kinderen zich onder de Bslimactiviteiten aan de regels houden, maar na afloop niet meer. Uit observaties bij de activiteiten blijkt dat de leiding over het algemeen streng is wat betreft het naleven van regels.

Betrokkenheid basisscholen (4-12 jaar)

In Beijum geven weinig kinderen aan Bslim via school te kennen. Opvallend is dat de docenten op de school waar Bslim onder leerlingen minder goed bekend is, het project ook niet kennen. De docenten van de andere school kennen het project wel. Dit zou erop kunnen duiden dat de rol van docenten wat betreft het bekendmaken van het project belangrijk is. Er zijn in Beijum echter niet veel kinderen die aangeven Bslim via school te kennen. In de kleine wijken kennen kinderen Bslim vaker via school dan in de grote wijken.

De gezondheidsweek heeft in Beijum op alle scholen plaatsgevonden. In die zin is het opvallend dat de docenten van één van de twee scholen Bslim niet kennen. De gezondheidsweek is blijkbaar niet onder de aandacht gebracht als zijnde een activiteit van Bslim.

Ruim de helft van de kinderen in de Indische Buurt/De Hoogte geeft aan dat er op school aandacht wordt besteed aan Bslim. Ook in de Oosterparkwijk lijken de scholen er aandacht aan te besteden. In deze wijken zijn minder scholen dan in de grotere wijken Beijum en Lewenborg en scholen zijn dan ook gemakkelijker te betrekken. In Lewenborg leggen weinig kinderen de link tussen school en Bslim. Toch zeggen kinderen in Lewenborg op school over gezond eten te leren en een aantal ouders kent Bslim via school.

De Bslimteams geven aan dat het contact met de basisscholen niet altijd even goed verloopt. Aan de ene kant vinden er projecten plaats op de scholen, zoals de gezondheidsweek, en worden deelnemers voor het zorgaanbod geselecteerd op de scholen. Aan de andere kant lijkt het project nog te weinig gestimuleerd te worden vanuit de scholen en kennen lang niet alle docenten het project. De scholen nemen zelf weinig initiatief tot samenwerking.

Conclusie (4-12 jaar)

We kunnen concluderen dat Bslim over het algemeen goed bekend is in de wijken en een gedeelte van de doelgroep associeert Bslim meteen met sport en gezonde voeding. In Beijum is Bslim minder bekend dan in de andere wijken. Dit kan liggen aan de grootte van de wijk, maar ook aan het feit dat kinderen in de andere wijken zijn ondervraagd tijdens Bslimactiviteiten. De brede vakdocent in Beijum geeft zelf geen les op de scholen en kan kinderen daardoor minder gemakkelijk bereiken.

In Beijum nemen kinderen aan minder activiteiten van Bslim deel dan in de andere wijken. Kinderen uit de Indische Buurt/De Hoogte, Lewenborg en de Oosterparkwijk doen over het

algemeen aan veel activiteiten mee. Jongere kinderen doen minder vaker mee dan oudere kinderen.

Vooraf in Beijum en Lewenborg doen de geïnterviewde kinderen, naast de Bslimactiviteiten waar ze aan meedoen, veel aan sport. De vraag is of dit een groep is die Bslim wil bereiken, omdat deze kinderen elders al bereikt worden. Kinderen in de kleine wijken, waar minder sportverenigingen zijn, zijn minder vaak lid van een vereniging en deze kinderen doen aan veel activiteiten van Bslim mee. Bslim lijkt in deze wijken niet zozeer de doorstroom naar verenigingen te bevorderen als wel een aanvulling te zijn op het bestaande aanbod. Het project lijkt in deze wijken te voorzien in een behoefte.

Bslim wordt minder vaak geassocieerd met gezonde voeding dan met sport. De activiteiten gericht op gezonde voeding op de basisscholen worden niet geassocieerd met Bslim en lijken ook niet als zodanig gecommuniceerd te worden. De vraag is of dit belangrijk is. Als de boodschap is overgekomen, hoeft het niet uit te maken wie die boodschap overbrengt. De Bslimteams vinden het echter wel belangrijk dat dit onder de vlag van Bslim gebeurt. Het voordeel hiervan is dat het tot duidelijkheid en herkenning bij de doelgroep leidt.

Er blijkt bewustzijn te zijn wat betreft gezond eten, maar of dit tot gedragsverandering leidt is niet duidelijk. Het overbrengen van de boodschap blijkt gemakkelijker te zijn dan het bewerkstelligen van gedragsverandering. Het verplicht meenemen van fruit naar school leidt uiteraard tot meer fruit eten. Bovendien ontdekken kinderen door het proeven van fruit dat ze het lekker vinden.

Er worden bij activiteiten van Bslim duidelijke regels gesteld en de leiding is streng op de naleving hiervan. De term fair play is vaak niet bekend bij kinderen.

Het blijkt dat het aanbod van Bslim niet altijd goed aansluit bij een gedeelte van de doelgroep. Kinderen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status, die van huis uit weinig structuur geboden krijgen, zijn niet gemakkelijk te binden. Door een drempel voor deelname in te bouwen als een symbolische bijdrage of inschrijving, lijkt deze groep niet voldoende bereikt te worden. Het lijkt zaak een balans te vinden tussen enerzijds het bieden van structuur en het leren nakomen van verplichtingen en anderzijds de vrijblijvendheid die beter bij een gedeelte van de doelgroep past.

Oudere kinderen lijken de leiding van Bslimactiviteiten over het algemeen beter te kennen dan jongere kinderen en hun relatie met de leiding is gelijkwaardiger. De kinderen en ouders in Beijum zijn niet bekend met de leiding. Dit kan wederom liggen aan de grootte van de wijk of de plaats van interviewen. De ouders in de Indische Buurt/De Hoogte, de Oosterparkwijk en Lewenborg zijn goed bekend met de leiding en zij zijn hier ook positief over.

4.5 Doelgroep 12-20 jaar

Het is lastig gebleken om jongeren uit de leeftijdscategorie 12-20 jaar te interviewen. Er waren tijdens de vakantieperiode weinig activiteiten voor deze groep. In Beijum hingen geen jongeren op straat die we konden interviewen, in Lewenborg wilden jongeren op straat niet meewerken aan het interview en in de Oosterparkwijk is geadviseerd om geen jongeren op straat te interviewen, omdat ze waarschijnlijk niet mee willen werken. Deze groep komt volgens de buurtsportwerker wel naar activiteiten van Bslim. De jongeren op straat in de

Indische Buurt/De Hoogte waren meteen bereid mee te werken en ook de jongeren die onder specifieke Bslimactiviteiten geïnterviewd zijn, wilden meewerken aan het onderzoek. Dit was het geval in de Oosterparkwijk en Beijum.

In Beijum is een heel specifieke doelgroep ondervraagd. Het gaat hier om een groep jongeren die deelneemt aan de zogenaamde schatkamer, een huiskamerproject voor jongeren uit de groepen 7 en 8 (11-13 jaar oud) van de basisschool. Dit zijn jongeren uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status. Deelname aan de schatkamer is redelijk verplichtend. Bslim is betrokken bij de schatkamer door middel van het buurtsportwerk en activiteiten gericht op gezonde voeding.

In Lewenborg is het uiteindelijk niet gelukt jongeren te interviewen. Er waren weinig activiteiten voor deze groep in de zomerperiode. Ouders die in Lewenborg zijn geïnterviewd geven aan dat er weinig activiteiten en faciliteiten zijn voor jongeren ouder dan 12 jaar. Uit cijfers uit de Balans stad en wijken (gemeente Groningen, 2008) blijkt dat de tevredenheid met jongerenvoorzieningen in Lewenborg relatief laag ligt.

Sport en bewegen (12-20 jaar)

Deelname aan activiteiten Bslim

Het project Bslim is goed bekend onder jongeren in de wijken en in zowel Beijum, de Indische Buurt/De Hoogte als de Oosterparkwijk doen alle geïnterviewde jongeren aan activiteiten van Bslim mee. De jongeren in de Indische Buurt/De Hoogte geven aan dat hun vrienden ook meedoen. In de Oosterparkwijk doen sommige vrienden niet mee omdat ze het saai vinden.

In de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk zijn jongeren goed bekend met de leiding van Bslim en ze oordelen hier positief over. In Beijum geeft ongeveer de helft van de jongeren aan bekend te zijn met de leiding van Bslim. Dit is opmerkelijk, omdat deze groep veel in aanraking zou moeten komen met Bslim en ook precies weet dat het project staat voor sport en gezonde voeding. De jongeren die de leiding kennen, oordelen hier over het algemeen positief over.

De oudere leeftijdsgroep van 12-20 jaar is volgens de Bslimteams trouwer in het bezoeken van activiteiten dan de groep 4-12 jarigen. Vaak is hier sprake van een vaste groep van ongeveer 20 jongeren die altijd aanwezig is. Het bereik onder de leeftijdsgroep 12-20 jaar is klein, maar het betreft dus wel een constante deelnemersgroep. De groep is moeilijker te bereiken dan de groep 4-12 jarigen, omdat zij vaak buiten de wijk naar school gaat en wat betreft vrije tijdsbesteding ook minder aan de wijk gebonden is.

Het lijkt erop dat Bslim een groep bereikt die zij wil bereiken, namelijk jongeren die veel op straat aanwezig zijn (Indische Buurt/De Hoogte en Oosterparkwijk). Voor deelname aan activiteiten worden jongeren dan ook vooral op straat benaderd door buurtsportwerkers. Jongeren met een echt schrijnende thuissituatie (zoals verslaafde ouders) bereiken de Bslimteams naar eigen zeggen minder snel. Hetzelfde geldt voor jongeren die veel thuiszitten. Door de link met de schatkamer in Beijum bereikt Bslim daar wel jongeren met een sociale achterstand.

Activiteiten die populair zijn onder de 12-20 jarigen, zijn eenmalige uitjes als karten en een bezoek aan een pretpark. Hiermee wordt de oudere jeugd goed bereikt.

Algemene sportdeelname en effect Bslim

In de Indische Buurt/De Hoogte doet de helft van de jongeren aan sport en is lid van een vereniging. Alle jongeren geven aan meer te zijn gaan sporten door Bslim. Er zijn weinig verenigingen in de wijk en volgens het Bslimteam is minder dan 20% van de wijkbewoners lid van een vereniging. Bslim lijkt hier een gat op te vullen. Jongeren geven dan ook aan graag meer activiteiten te zien en lid te willen worden van een Bslimvereniging.

Ook in de Oosterparkwijk doen jongeren over het algemeen weinig aan sport en ze zijn niet vaak lid zijn van een vereniging, voornamelijk omdat ze hier geen tijd voor, of zin in hebben. In tegenstelling tot de jongeren in de Indische Buurt/De Hoogte vinden deze jongeren niet dat Bslim hen heeft aangezet tot sporten. Toch blijken de Bslimactiviteiten hun enige sportmomenten te zijn en doen ze in die zin dus meer aan sport dan voorheen. Iets meer dan de helft van de jongeren in de Oosterparkwijk vindt dat er genoeg te doen is in de wijk, maar bijna allemaal hebben ze suggesties voor verbetering.

In Beijum doen alle jongeren aan sport en de meeste zijn lid van een vereniging. Ze geven aan dat ze niet meer zijn gaan sporten door Bslim en vinden dat er genoeg te doen is in de wijk.

Vooraf in de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk, waar over het algemeen weinig voorzieningen zijn, blijkt Bslim een gat op te vullen en te voorzien in een behoefte. De jongeren in deze wijken geven dan ook aan voorzieningen te missen in de wijk.

Gezonde voeding (12-20 jaar)

Jongeren in Beijum associëren Bslim meer met gezonde voeding dan jongeren in andere wijken. Het gaat hier dan ook om een specifieke doelgroep voor wie gezond eten nadrukkelijk meegenomen wordt. De groep is nog redelijk jong en het is ook mogelijk dat zij over gezond eten leert op de basisschool. Dit lijkt echter niet waarschijnlijk omdat de groep 4-12 jarigen aangeeft op school niet over Bslim te leren. Of de voorlichting over gezonde voeding in Beijum effect heeft gehad, is niet duidelijk.

In de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk leren jongeren bij Bslim niet expliciet over gezond eten, wel in de praktijk door dingen als smoothies maken. De leiding in de Indische Buurt/De Hoogte geeft aan dat het vooral gaat om de activiteiten zelf, zoals het koken, minder om de voorlichting. Aan gezond eten lijkt voor de oudere doelgroep niet veel aandacht te worden besteed. Activiteiten gericht op gezonde voeding, als gruiten, gezondheidsweek en kookcursus, zijn voornamelijk gericht op kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. De jongeren in beide wijken vinden dan ook niet dat Bslim van invloed is geweest op hun eetgedrag.

Fair play (12-20 jaar)

Er gelden bepaalde regels gedurende activiteiten en jongerenwerkers in één van de wijken geven aan dat jongeren elkaar corrigeren op het overtreden van regels. Ook hier geldt dat de leiding streng is op het naleven van regels. Jongeren zijn echter niet echt bekend met de term fair play en veel jongeren geven aan niet over dit onderwerp geleerd te hebben bij Bslim.

Betrokkenheid scholen (12-20 jaar)

De jongeren in Beijum geven aan dat er op school aandacht wordt besteed aan Bslim. Het gaat hier om jongeren van 11 tot 13 jaar die veelal nog op de basisschool zitten. De

algemene indruk is dat er op de middelbare scholen weinig aandacht aan Bslim wordt besteed en dat er weinig samenwerking is. Bslimteams geven aan dat de buurtsportwerkers soms in aanraking proberen te komen met jongeren door middel van speciaal ingerichte ruimtes op de scholen (zoals een chill out ruimte op een school waar men vanuit de Indische Buurt/De Hoogte contact mee heeft). In sommige wijken is geen middelbare school en als deze er wel is, zitten er kinderen uit verschillende wijken op. Het is dus lastig de juiste doelgroep via middelbare scholen te bereiken.

Betrokkenheid jongeren (12-20 jaar)

De kleinere wijken Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk hebben beide een Whoznexsteam. De jongeren van het Whoznexsteam in de Indische Buurt/De Hoogte geven aan dat ze een aantal activiteiten hebben georganiseerd, maar dat ze de laatste tijd wat minder actief zijn. Dit is ook wat het Bslimteam aangeeft. De maximale doorlooptijd van een Whoznexsteam is volgens het team waarschijnlijk een jaar. Ook in de Oosterparkwijk hebben we gesproken met iemand die in het Whoznexsteam heeft gezeten. Zij is ermee gestopt omdat de jongeren erg veel zelf moesten regelen en dit veel tijd kostte. In Beijum komt een Whoznexsteam niet van de grond. Jongeren hebben er volgens het Bslimteam weinig motivatie voor, ook omdat het veel tijd kost. Bovendien proberen ze een docent van een middelbare school als begeleider voor het team te regelen, maar vanuit de school is hier geen tijd voor. De begeleiding wordt in de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk gedaan door respectievelijk de buurtsportwerker en de jongerenwerker van MJD. Ook in Lewenborg komt een Whoznexsteam niet van de grond.

Conclusie (12-20 jaar)

Bslim is goed bekend onder jongeren van 12-20 jaar en wordt meer met sport dan met gezond eten geassocieerd. Er zijn weinig activiteiten en voorlichting gericht op gezonde voeding. Over het algemeen kennen de jongeren de leiding van de activiteiten en oordelen ze hier positief over. Jongeren in de kleine wijken kennen de leiding beter.

Over het algemeen is het bereik onder de doelgroep 12-20 jaar klein, maar het betreft wel een constante deelnemersgroep van ongeveer 20 jongeren per wijk. Alle ondervraagde jongeren doen aan activiteiten van Bslim mee. Het lijkt erop dat Bslim een groep bereikt die zij wil bereiken, namelijk jongeren die veel op straat aanwezig zijn (Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk) en jongeren met een sociale achterstand (Beijum). Jongeren worden weinig benaderd vanuit middelbare scholen en de samenwerking met de scholen is beperkt.

In Beijum zijn veel jongeren lid van een sportvereniging. Deze jongeren zijn dan ook niet meer gaan sporten door Bslim. In de kleine wijken ligt het verenigingslidmaatschap lager. Vooral in de Oosterparkwijk zijn weinig jongeren lid van een vereniging. Jongeren geven aan hier geen tijd voor, of geen zin in te hebben. Wel gaan deze jongeren naar activiteiten van Bslim en in die zin lijkt het erop dat ze de voorkeur geven aan vrijblijvendheid en zich niet willen binden aan een vereniging. Door deelname aan Bslimactiviteiten zijn jongeren in deze wijk meer gaan sporten. Wat betreft de doorstroom naar verenigingen heeft Bslim minder effect. Deze bevindingen komen overeen met de resultaten voor de doelgroep 4-12 jaar.

Wat betreft Fair play gelden er regels gedurende de activiteiten en is de leiding streng op de naleving hiervan. Fair play blijkt weinig expliciete aandacht te krijgen gedurende activiteiten, omdat jongeren over het algemeen aangeven hier tijdens Bslim niet over geleerd te hebben.

De betrokkenheid van jongeren komt in de grote wijken moeilijk op gang. De kleinere wijken hebben een Whoznextteam. Het blijkt echter dat er erg veel tijd gaat zitten in het organiseren van activiteiten. Dit lijkt de motivatie van jongeren niet altijd ten goede te komen. Daarnaast blijkt de maximale doorlooptijd van de teams een jaar te zijn.

In de zomervakantie vonden relatief weinig activiteiten plaats voor de doelgroep. Dit is opmerkelijk, omdat jongeren vooral in de vakantieperiode veel vrije tijd hebben, zich vervelen en op straat gaan hangen.

4.6 Randvoorwaarden volgens Bslimteams

Om zo veel mogelijk kinderen en jongeren te bereiken en het effect van Bslim zo groot mogelijk te laten zijn, is volgens de Bslimteams een aantal factoren van belang:

- o Naamsbekendheid
- o Bekendheid met professionals
- o Persoonlijke benadering
- o Structuur in activiteiten
- o Herhaling van de boodschap

De Bslimteams geven aan dat de opkomst van kinderen van 4-12 jaar bij activiteiten wisselend is; er is geen sprake van een vaste groep die altijd aanwezig is, maar van vrijblijvendheid wat betreft het bezoeken van activiteiten. Daarnaast geven de Bslimteams aan dat veel ouders in de wijken hun kinderen weinig structuur bieden. Kinderen en ouders vergeten vaak dat er activiteiten zijn en zij moeten door de Bslimteams constant herinnerd worden aan de activiteiten. Kinderen komen niet snel uit zichzelf en moeten actief geworven worden. Hierbij is het volgens de Bslimteams belangrijk dat kinderen en ouders vertrouwd zijn met het project en de professionals van Bslim. Bekende gezichten in de wijk, een persoonlijke benadering en bekendheid van Bslim zijn daarom belangrijk.

Het valt de onderzoekers in dit verband op dat het verloop binnen de Bslimteams vrij groot is. Dit blijkt mede te komen door onzekerheid over het voortbestaan van het project. Een groot verloop draagt niet bij aan bekende gezichten in de wijk. Bovendien dragen wisselende groepen en een wisselende begeleiding niet bij aan de continuïteit van het project in termen van relaties en overzicht over effecten van het project.

Een andere manier om te zorgen dat kinderen de activiteiten niet vergeten en de opkomst hoog is, is het bieden van structuur in het activiteiten aanbod. Daarnaast is het volgens de Bslimteams belangrijk dat kinderen vanuit verschillende kanalen dezelfde boodschap krijgen. Met de komst van Bslim is dit het geval.

Uit de interviews met de Bslimteams blijkt dat het project in de grote wijken lastiger uitvoerbaar is dan in de kleine wijken. Bovenstaande voorwaarden zijn in de grote wijken minder gemakkelijk haalbaar. De grote wijken werken met hetzelfde budget en hetzelfde aantal professionals als de kleine wijken, terwijl de doelgroep in de grote wijken omvangrijker is. Lewenborg heeft daarom extra budget aangevraagd bij de gemeente Groningen en dit ook gekregen. Grote wijken zijn in de uitvoering meer afhankelijk van studenten en stagiaires en kunnen kinderen minder gemakkelijk bereiken. De lijnen in grote wijken zijn langer. Dit geldt vooral voor Beijum. In deze wijk geeft de brede vakdocent geen les op de scholen en hij heeft dus geen direct contact met de doelgroep. Wat betreft het stimuleren van deelname aan

activiteiten moet hij het hebben van docenten. In een kleine wijk als de Indische Buurt/De Hoogte is alles meer gecentraliseerd. Er is daar maar één hang-/sportplek en kinderen zijn gemakkelijker te bereiken. Ook is er meer binding in deze wijk, waardoor ouders elkaar wijzen op activiteiten. De twee grote wijken worden door de Bslimteams omschreven als anonieme wijken. De kleinere wijken zijn meer volkswijken waar mensen elkaar kennen en aanspreken.

De Bslimteams benadrukken dat het, vooral in de grote wijken, belangrijk is dat professionals die niet direct bij Bslim betrokken zijn, het project kennen en hun steentje kunnen bijdragen in de werving van kinderen. Probleem is dat deze mensen niet altijd bekend zijn met het project. De sociaal verpleegkundige uit één van de wijken geeft aan het project ingewikkeld te vinden en niet goed te weten hoe ze het moet uitleggen aan andere professionals, zoals huisartsen en docenten. Het project Bslim blijkt vrij complex voor buitenstaanders. Dit komt ook naar voren in de reacties van ouders.

Alle teams merken op dat het project een lange opstartfase heeft gekend: *'nu pas worden de vruchten geplukt van de jaren van opbouw hiervoor'*. Er moest onderling vertrouwen gekweekt worden tussen de betrokken organisaties en zij moesten elkaar praktisch, organisatorisch en inhoudelijk weten te vinden. Daarnaast moesten ouders, kinderen en andere professionals het project leren kennen en er vertrouwd mee raken.

Bijlage 1

Interviews doelgroep

Beijum

Doelgroep	Activiteit	Aantal kinderen	Aantal ouders	Aantal begeleiders*	Datum
0-4 jaar	Peuterspeeldag		17	2	27/05
4-12 jaar	Basisschool de Doefmat	19	3		16/06
	Basisschool de Heerdstee	22	3		30/06
12-20 jaar	Buurtsportwerk (schatkamer)	10			09/06
Zorgaanbod	ClubExtra		2	1	09/06

Indische Buurt/De Hoogte

Doelgroep	Activiteit	Aantal kinderen	Aantal ouders	Aantal begeleiders*	Datum
0-4 jaar	CJG		5		01/09
4-12 jaar	Straatspeeldag	20	8		10/06
12-20 jaar	Buurtsportwerk + jongeren in de wijk	13		2	02/06
Zorgaanbod	MRT**		3	3	03/06

Lewenborg

Doelgroep	Activiteit	Aantal kinderen	Aantal ouders	Aantal begeleiders*	Datum
0-4 jaar	CJG		6		24/08
4-12 jaar	Buitenspeeldag (spelweek)	9			07/07
	Basisschool de Tweemaster		7		26/08
12-20 jaar	De wijk in				18/08 & 21/08
Zorgaanbod	Bslimkids	6	1		25/06
	ClubExtra	3	2		25/06

Oosterparkwijk

Doelgroep	Activiteit	Aantal kinderen	Aantal ouders	Aantal begeleiders*	Datum
0-4 jaar	CJG		8		30/06 & 03/07
4-12 jaar	Inloopuur (4 t/m 7 jaar) en kookclub	1	7		26/06
	Buitenspeeldag (speldagen)	9	2		06/07
12-20 jaar	Inloopuur	5			19/08
	Uitje Slagharen	8	1		14/08
Zorgaanbod	MRT**		3	3	03/06

Totaal

Doelgroep	Aantal kinderen	Aantal ouders	Aantal begeleiders*	Totaal
0-4 jaar	0	36	2	38
4-12 jaar	80	30	0	110
12-20 jaar	36	1	2	39
Zorgaanbod	9	8	7	24
Totaal	125	78	11	211

* begeleiders zijn in de tabellen genoemd als het gaat om andere personen dan de leden van de Bslimteams

** combinatie Oosterparkwijk en Indische Buurt/De Hoogte

Bijlage 2

Beschrijving van de wijken

Beijum en Lewenborg zijn beide relatief nieuwe wijken die gebouwd zijn in de jaren '70 en '80. De wijken zijn groot, groen en ruim opgezet. De wijken bestaan voornamelijk uit rijtjeswoningen waar gezinnen met kinderen wonen. Beide wijken kennen relatief veel inwoners van buitenlandse komaf en er is sprake van veel werkloosheid in vergelijking met de rest van de stad Groningen. Een verschil tussen beide wijken is dat er in Lewenborg meer koopwoningen zijn (wijkperspectieven, www.werkenaanwonen.nl).

De Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk zijn beide oude wijken die dicht bij het centrum van Groningen liggen. De wijken zijn klein en krap opgezet. Er zijn veel portiek- en bovenwoningen. Het gemiddelde inkomen ligt er lager dan in de rest van Groningen. In de Indische Buurt/De Hoogte is relatief veel werkloosheid en hier wonen vooral singels en studenten. Ook in deze wijk wonen veel mensen van buitenlandse komaf. In de Oosterparkwijk wonen voornamelijk jonge één- en tweepersoons huishoudens. Beide wijken kennen veel corporatiewoningen (wijkperspectieven, www.werkenaanwonen.nl).

Voor alle vier de wijken geldt dat het gemiddelde inkomen laag is, dat er veel werkloosheid heerst in vergelijking met de rest van de stad Groningen en dat er relatief veel inwoners van buitenlandse komaf wonen. Ook wonen in alle wijken, en dan met name in Beijum en Lewenborg, relatief veel eenoudergezinnen.

In de kleinere wijken zijn minder voorzieningen dan in de grote wijken. Vooral verenigingen zijn er in de Indische Buurt/De Hoogte en de Oosterparkwijk nauwelijks. Wel heeft de Indische Buurt/De Hoogte een Krajicek Playground en de Oosterparkwijk een Cruyff Court. Beijum en Lewenborg liggen dichtbij Kardinge, waar sportverenigingen en -accommodaties gevestigd zijn.

Als we naar de doelgroep van Bslim kijken, dan zien we dat deze in Beijum veruit het grootste is, gevolgd door Lewenborg. In de Indische Buurt/De Hoogte en vooral in de Oosterparkwijk wonen minder kinderen in de leeftijd 0-19 jaar.

Tabel 1. Omvang van de doelgroep van Bslim (2007)

Wijk	Aantal 0-19 jaar
Beijum	3.764
Indische Buurt/De Hoogte	1.925
Lewenborg	2.235
Oosterparkwijk	1.574

Bron: (Gronometer, gemeente Groningen, Dienst Informatie en Administratie)



CAB *fundeert* beleid

CAB

Martinikerkhof 30, 9712 JH Groningen

T (050) 311 51 13

E cab@cabgroningen.nl

I www.cabgroningen.nl

KvK 02060926

BTW NL806242139